unicef
dla każdego dziecka

SZKOŁA Z PRAWAMI DZIECKA

Scenariusze zajęć o prawach dziecka – materiały dla nauczycieli

Opracowanie i redakcja:
Małgorzata Połowniak-Dąbrowska, Manager Projektów Edukacyjnych UNICEF Polska,
Anna Lewicka, Specjalista ds. Projektów Edukacyjnych UNICEF Polska

Opracowanie graficzne, skład, korekta:
Taka Paka Project and Design Group – Halina Ostaszewska
takapaka.com

Każda część niniejszej publikacji może być bez ograniczeń wykorzystywana pod warunkiem umieszczenia następującej adnotacji: Stowarzyszenie UNICEF Polska (2019). *„Szkoła z prawami dziecka. Scenariusze zajęć o prawach dziecka – materiały dla nauczycieli"*, Połowniak-Dąbrowska M., Lewicka A., UNICEF Polska, Warszawa 2019.

Stowarzyszenie Polski Komitet Narodowy Funduszu Narodów Zjednoczonych
na Rzecz Dzieci – UNICEF
ul. Rolna 175 D
02-729 Warszawa
e-mail: unicef@unicef.pl
www.unicef.pl

SZKOŁA Z PRAWAMI DZIECKA

Scenariusze zajęć o prawach dziecka – materiały dla nauczycieli

unicef | dla każdego dziecka

Spis treści

Wstęp 3

Scenariusze zajęć o prawach dziecka 4

Propozycje zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym 4

„Dziecka prawa – moja sprawa!" 4

„Dziecko i jego prawa" 5

Propozycje zajęć dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym 6

„Prawa z innej planety" 6

„Ważne osoby w moim życiu" 7

Propozycje zajęć dla uczniów w klasach 4-6 8

„Moje prawa – prosta sprawa!" 8

„Bohater praw dziecka" 10

Propozycje zajęć dla uczniów w klasach 7-8 i szkół ponadpodstawowych 11

„Prawa dziecka – teoria i praktyka" 11

„Bohater praw dziecka" 12

Załącznik 1 13

Karty „Prawa a zachcianki" 13

Załącznik 2 16

Karty „Kolaż praw dziecka" 16

Załącznik 3 20

Malala Yousafzai – historia pewnej odważnej dziewczynki 20

Załącznik 4 26

Karty pracy 26

Wstęp

Szanowni Państwo,

Edukacja o prawach dziecka to niezwykle istotny element całego procesu kształcenia. Wymaga podjęcia niemałego wysiłku włączenia treści o prawach dziecka w program szkolny, ale procentuje wspaniałymi efektami. Cieszymy się, że zdecydowali się Państwo podjąć tę tematykę w pracy ze swoimi podopiecznymi. W podręczniku *„Prawa dziecka i edukacja o prawach dziecka. Historia • Teoria • Praktyka"* znajdą Państwo wszystkie niezbędne informacje o prawach dziecka i Konwencji o prawach dziecka, a także dokładnie zarysowaną koncepcję edukacji o prawach dziecka opracowaną przez UNICEF. Poniższy dokument to zbiór propozycji dydaktycznych dla nauczycieli pracujących z dziećmi i młodzieżą w różnych grupach wiekowych. Dajemy Państwu gotowe konspekty zajęć o prawach dziecka, które mogą Państwo wykorzystać w całości planując zajęcia, bądź częściowo – wybierając te elementy, które wydadzą się Państwu odpowiednie dla grupy. Zachęcamy także, by poszukiwać, inspirować się innymi materiałami, a także samemu je tworzyć. Edukacja o prawach dziecka to niezwykle wdzięczny temat, który daje szansę na realizację ambitnych celów edukacyjnych i wychowawczych.

Życzymy wspaniałych pomysłów i udanej pracy!

UNICEF Polska

Scenariusze zajęć o prawach dziecka

Propozycje zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym

„Dziecka prawa – moja sprawa!"

Cele:
- zapoznanie dzieci z podstawowymi informacjami o prawach dziecka
- przedstawienie dzieciom Konwencji o prawach dziecka jako najważniejszego dokumentu mówiącego o ich prawach
- przekazanie informacji o osobach i instytucjach dbających o prawa dziecka

Czas:
- 30 min

Materiały:
- kartki papieru, kredki/farby, komputer lub ekran, prezentacja multimedialna oraz film dołączone do materiałów projektu

Przebieg zajęć:

1. **Przywitanie z dziećmi** – nauczyciel wita się z dziećmi i prezentuje im tematykę zajęć. Zadaje pytania o to, czy dzieci słyszały już o prawach dziecka. Jeśli tak, to w jakiej sytuacji? Czy mają jakieś skojarzenia z prawami dziecka? Jakie to są skojarzenia – dzieci podają swoje odpowiedzi.

2. **„Konwencja trudne słowo"** – w oparciu o prezentację PowerPoint nauczyciel przedstawia dzieciom historię powstania najważniejszego dokumentu stanowiącego o prawach najmłodszych. Opowiada także o prawach zawartych w Konwencji, omawiając je na podstawie prezentacji. Zadaje dzieciom pytania, co widzą na zdjęciach. W jaki sposób sytuacje zaprezentowane na zdjęciach odnoszą się do praw dziecka?

3. **„Moje ulubione prawo"** – dzieci zastanawiają się, które z poznanych praw wydają im się najważniejsze. Czy można je tak oceniać? Dzieci dyskutują siedząc w kole razem z nauczycielem i prezentują swoje zdanie. Na zakończenie każde dziecko wybiera sobie jedno prawo, które wydaje mu się najbliższe lub które szczególnie zapadło mu w pamięć, i stara się je zaprezentować na rysunku. Dzieci malują/rysują prawa dziecka, a z powstałych prac nauczyciel tworzy wystawę w przedszkolu.

4. **Film** – nauczyciel pokazuje dzieciom film o prawach dziecka, który w przystępny sposób tłumaczy dzieciom, czym są ich prawa. Tym dzieciom, które nie potrafią jeszcze czytać, nauczyciel czyta na głos napisy. Po filmie dzieci opowiadają, co zobaczyły, jakie prawa zostały zaprezentowane na filmie i czy spotkały się kiedyś w swoim życiu z sytuacją pokazaną na filmie.

5. **Mój bohater** – nauczyciel zadaje dzieciom pytanie, czy wiedzą, do kogo mogą się zwrócić, jeśli mają problem lub czują, że coś źle się dzieje z nimi. Kto może im pomóc? Dzieci odpowiadają, a nauczyciel uzupełnia ich wypowiedzi wyjaśniając, kto odpowiada za dbanie o to, by prawa wszystkich dzieci były przestrzegane.

„Dziecko i jego prawa”

Cele:
- uświadomienie dzieciom, kim jest „dziecko” i dlaczego wymaga szczególnego traktowania
- przekazanie wiedzy, czym są prawa, a czym zachcianki
- kształtowanie postawy zaangażowania społecznego

Czas:
- 30 min

Materiały:
- karty „prawa i zachcianki”, karty „Kolaż praw dziecka”, dokument ze wskazówkami, jak zorganizować wybory Szeryfów Praw Dziecka

Przebieg zajęć:

1. **„Dziecko – cały świat”** – kim jest dziecko? Nauczyciel zadaje grupie pytanie, co to oznacza, że są dziećmi. Czym różni się dziecko od osoby dorosłej? Czy wszyscy mamy takie same prawa? Czy dziecko wymaga szczególnego traktowania? Dlaczego? – dzieci podają odpowiedzi i dyskutują z nauczycielem.

2. **„Prawa a zachcianki”** – nauczyciel wyjmuje wydrukowane karty „praw i zachcianek” z załącznika 1. Dzieci siadają w kręgu, nauczyciel na środku rozkłada karty obrazkami do dołu. Dzieci kolejno podchodzą do kart, podnoszą je i pokazują grupie. Mówią, co widzą na zdjęciu i czy odnosi się to do ich praw. Co jest prawem, a co zachcianką? (np. dzieci mają prawo do otrzymywania zdrowego pożywienia, ale nie muszą spożywać słodyczy i gazowanych napojów). Wspólnie z nauczycielem dzieci uczą się rozróżniać prawa od zachcianek. Warto przygotować kilka pustych kart, na których dzieci same zadecydują, co powinno się znaleźć w kategorii praw, a co w kategorii zachcianek.

3. **„Rozumiem swoje prawa”** – nauczyciel wyjmuje wydrukowane zdjęcia z karty z załącznika 2 i mówi dzieciom, że teraz będą przyporządkowywać zdjęcia do konkretnych praw. Zadaniem dzieci jest powiedzenie, które zdjęcie pasuje do danej grupy praw:
   - Prawo do życia i związane z nim prawa: prawo do czystej wody, właściwego pożywienia, dostępu do opieki medycznej
   - Prawo do ochrony: ochrona przed przemocą, wykorzystaniem, dyskryminacją, wojną
   - Prawo do rozwoju: edukacja, odpoczynek, zabawa, sport i kultura
   - Prawo do partycypacji (bycia wysłuchanym): wyrażanie swojej opinii, uzyskiwanie informacji o sprawach, które dotyczą dzieci

   Nauczyciel wyjmuje wydrukowane karty i kolejno pokazuje je dzieciom.

4. **„Miś ma prawo do…”** – nauczyciel zaprasza dzieci do zabawy ruchowej. Zabawa polega na swobodnym poruszaniu się po sali (bieganiu, skakaniu) i na określone hasło (prawo) dzieci muszą się zatrzymać i wykonać odpowiedni gest. W zależności od zdolności grupy można wybrać 2 lub więcej gestów do zapamiętania:
   - Prawo do życia: gest trzymania dziecka na rękach (kołyska)
   - Prawo do ochrony: gest skrzyżowania rąk na klatce piersiowej/przytulenia
   - Prawo do rozwoju: gest czytania książki
   - Prawo do uczestnictwa: gest podniesionej rączki do góry

5. **Nominacje na Szeryfów Praw Dziecka** – nauczyciel prezentuje dzieciom ideę przyznawania odznaczeń Szeryfa Praw Dziecka (materiał dla nauczyciela dostępny wśród dokumentów projektu) i inicjuje dyskusję w grupie nad wyborem kandydatów do otrzymania wyróżnień. Po wyborze wszyscy przystępują do przygotowania uroczystości wręczenia Gwiazd Szeryfów Praw Dziecka, która odbędzie się w placówce.

„Prawa z innej planety"

Cele:
- uświadomienie uczniom, czym są prawa dziecka
- przekazanie wiedzy o Konwencji o prawach dziecka
- uświadomienie dzieciom, że wiedzę o prawach dziecka mogą czerpać z różnych, dobrze im znanych źródeł

Czas:
- 45 min

Materiały
- kartki papieru, długopisy, komputer lub rzutnik multimedialny, prezentacja o prawach dziecka i film, materiały niezbędne do wykonania prac plastycznych (kredki, farby, kartki)

Przebieg zajęć:

1. **Przywitanie z uczniami i prezentacja tematu zajęć** – nauczyciel wita się z grupą i mówi, o czym będą dziś rozmawiać na zajęciach. Pyta dzieci, czy słyszały o prawach dziecka. Jeśli tak, to w jakich sytuacjach? Z czym kojarzą się prawa dziecka?

2. **„Przyjaciel z innej planety"** – nauczyciel wprowadza dzieci do zadania, które polega na wyobrażeniu sobie fikcyjnego przyjaciela, który zamierza wyprowadzić się na inną planetę. Na tej planecie nie ma jeszcze nic – nikt jej nie zasiedlił, nie zbudowano na niej niczego. Zadaniem dzieci jest ustalenie, czego może potrzebować przyjaciel i co w związku z tym powinien zapakować do walizki. Jakie przedmioty, a może i nie tylko przedmioty, byłyby potrzebne przyjacielowi, by przeżyć? Które z tych rzeczy są najważniejsze dla człowieka, by żyć, a które stanowią tylko dodatek i możemy się bez nich obejść. Dzieci podają odpowiedzi, tworzy się z nich długa lista. Na koniec ćwiczenia nauczyciel prosi uczniów, by samodzielnie dokonali wyboru 5 – ich zdaniem – najważniejszych rzeczy do spakowania oraz 5 takich, z których można zrezygnować. W zależności od zdolności grupy, można posłużyć się w tym zadaniu „Kartami praw i zachcianek" (Załącznik 1)

3. **Twoje prawa** – poprzednie ćwiczenie stanowiło wstęp do omówienia, czym są prawa dziecka. W oparciu o prezentację multimedialną nauczyciel przedstawia uczniom historię powstania Konwencji o prawach dziecka oraz omawia poszczególne prawa zapisane w dokumencie.

4. **„Bajkowe prawa"** – nauczyciel prezentuje uczniom film o prawach dziecka (dostępny

wśród materiałów projektu), a następnie rozpoczyna dyskusję z uczniami pytając, co zostało zaprezentowane w materiale. Jakie prawa dziecka zostały poruszone przez bohaterów? Jeden z bohaterów przebrał się i udawał robota. Nauczyciel zadaje dzieciom pytanie, czy znają jakieś filmy, bajki, książki, w których zostały poruszone prawa dziecka. Dzieci zastanawiają się, czy w znanych im utworach pojawił się temat praw dziecka. Być może do tej pory uczniowie nie uświadamiali sobie, że niektóre z dobrze im znanych bajek poruszały ten temat (np. Calineczka, Kopciuszek, Dziewczynka z zapałkami, Jaś i Małgosia i wiele innych). Dzieci dyskutują w grupie, jakie prawa dziecka mogą poznać dzięki bohaterom swoich ulubionych bajek.

5. **Wystawa praw dziecka** – w oparciu o wnioski z dyskusji z wcześniejszego ćwiczenia dzieci wybierają jedną scenę/bajkę, którą zobrazują w kontekście praw dziecka. Uczniowie przygotowują prace plastyczne, które posłużą do przygotowania wystawy/gazetki ściennej, przypominającej wszystkim o tym, jakie dzieci mają prawa, i że muszą one być przestrzegane.

„Ważne osoby w moim życiu”

Cele:
- uświadomienie uczniom, jakie osoby i instytucje są odpowiedzialne za gwarantowanie im ich praw
- ustalenie zasad przestrzegania praw w grupie
- kształtowanie postawy zaangażowania społecznego i wybór lokalnych Szeryfów Praw Dziecka

Czas:
- 45 min

Materiały:
- kartki, długopisy, instrukcja, jak przeprowadzić głosowanie na Szeryfa Praw Dziecka

Przebieg zajęć:

1. **Przywitanie z uczniami** – nauczyciel wita się z grupą i przedstawia tematykę zajęć. Przekazuje uczniom informacje, że dziś będą poruszać temat praw dziecka i tego, kto dba o ich prawa.

2. **„Sieć osób ważnych w moim życiu”** – nauczyciel prosi uczniów, by zastanowili się, jakie dorosłe osoby w ich życiu odgrywają najważniejszą rolę, kogo spotykają w różnych, codziennych sytuacjach (np. rodzice, opiekunowie, dziadkowie, nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy, lekarze, urzędnicy, policjanci etc.). Kiedy dzieci uświadomią sobie, jak wielu dorosłych spotykają każdego dnia w swoim życiu, zastanawiają się, które z tych osób mają największe znaczenie dla zagwarantowanie im praw dziecka. Do kogo mogą się zwrócić i w jakiej sprawie? Dzieci w dyskusji z nauczycielem dowiadują się, gdzie mogą się udać, kiedy czują, że ich prawa są naruszane, bądź kiedy są świadkiem krzywdy swoich rówieśników. Dzieci uczą się numerów alarmowych i poznają instytucję Rzecznika Praw Dziecka.

3. **„Kodeks praw dziecka”** – nauczyciel wyjmuje wydrukowaną skróconą wersję Konwencji o prawach dziecka (dostępna w podręczniku *„Praw dziecka i edukacja o prawach dziecka. Historia • Teoria • Praktyka”*) i rozdaje je uczniom. Uczniowie dzielą się na grupy i każda z grup otrzymuje egzemplarz wydruku. Dzieci zapoznają się z zapisanymi w Konwencji prawami i każda z grup na podstawie tych zapisów wybiera i tworzy „Kodeks praw dziecka”, który ich zdaniem powinien obowiązywać w szkole/klasie. Dzieci wybierają najważniejsze prawa, zapisują je w prosty i zrozumiały dla wszystkich sposób. Po zakończonym ćwiczeniu każda grupa prezentuje efekt swoich działań i cała klasa wspólnie podejmuje decyzję, które z zaproponowanych zapisów powinny znaleźć się w klasowym Kodeksie. Nauczyciel spisuje wybrane zasady na arkuszu wielkiego papieru. Na dole papieru zostaje miejsce, gdzie każdy uczeń złoży swój podpis symbolizujący, że od dziś będzie stosował się do Kodeksu i przestrzegał zawartych w nim praw. Kodeks zawiśnie w widocznym w klasie miejscu tak, by każdy miał łatwy dostęp do niego.

4. **Szeryf Praw Dziecka** – uczniowie wiedzą już, kto jest odpowiedzialny za gwarantowanie im praw i jaką rolę mają poszczególne osoby dorosłe w tym względzie. W oparciu o tę wiedzę dzieci zastanawiają się, kto z ich lokalnej społeczności zasługuje na bycie wyróżnionym „Gwiazdą Szeryfa Praw Dziecka”. Nauczyciel moderuje dyskusję w grupie wykorzystując informacje zawarte w dokumencie tłumaczącym, jak przeprowadzić głosowanie na Szeryfa Praw Dziecka. Po demokratycznym wyborze 5 nominowanych wszyscy przystępują do przygotowania uroczystej ceremonii wręczenia odznak.

„Moje prawa – prosta sprawa!"

Cele:
- uświadomienie uczniom, czym są prawa dziecka
- przekazanie wiedzy o Konwencji o prawach dziecka
- pokazanie uczniom, jak zapisy Konwencji o prawach dziecka przekładają się na ich codzienne życie

Czas:
- 45 min

Materiały:
- kartki papieru, długopisy, prezentacja multimedialna o prawach dziecka, komputer lub rzutnik multimedialny

Przebieg zajęć:

1. **Przywitanie z uczniami i zapoznanie ich z tematyką zajęć** – nauczyciel wita się z uczniami i przedstawia im temat zajęć. Pyta uczniów, czy mają jakieś skojarzenia z zagadnieniem praw dziecka. Jakie to są skojarzenia? Czym są prawa dziecka? Czy znają jakieś ważne wydarzenia lub postaci, które wsławiły się w historii podejmując te kwestie? Czy prawa dziecka są ujęte w prawie? Jeśli tak, to jakie dokumenty powinny znać dzieci?
2. **Konwencja o prawach dziecka** – w oparciu o prezentację multimedialną i informacje zawarte w podręczniku *„Prawa dziecka i edukacja o prawach dziecka. Historia • Teoria • Praktyka"* nauczyciel prezentuje uczniom historię praw dziecka i przedstawia podstawowe prawa zawarte w najważniejszym dokumencie stanowiącym o prawach najmłodszych.

3. **„Piramida praw dziecka”** – nauczyciel rozdaje uczniom wydrukowane kopie skróconej wersji Konwencji o prawach dziecka (dostępna w podręczniku) i prosi, by w parach zastanowili się, które prawa zawarte w tym dokumencie są ich zdaniem najważniejsze. Każda para ma zadanie przygotować „piramidę praw” – zaczynając od góry, gdzie znajdzie się najistotniejsze prawo, schodząc w dół, gdzie zdaniem uczniów znajdą się mniej istotne prawa. Po zakończonej pracy grupy prezentują swoje piramidy i dyskutują, dlaczego podjęły takie decyzje i umieściły prawa w konkretnej kolejności. Czy było to łatwe zadanie? Czy uczniowie toczyli spór co do znaczenia poszczególnych praw? Czy można w ogóle wartościować te prawa i mówić, że jedne są ważniejsze od innych? Dlaczego? Dlaczego nie? – nauczyciel moderuje dyskusję w grupie.

4. **„Kącik porad”** – znając już podstawowe prawa uczniowie przystępują do kolejnego ćwiczenia, które polega na napisaniu fikcyjnych listów do „kącika porad” fikcyjnej gazetki dla dzieci „Mały Praw-Strażnik”. Każdy uczeń stara się sobie przypomnieć jakąś historię związaną z łamaniem praw dziecka, o której słyszał w mediach bądź czytał w prasie, internecie, a może zna z opowieści osób dorosłych. Mogą to być także sytuacje, które budzą wątpliwości ucznia – tzn. nie wie, jak powinien się zachować w takim przypadku. Uczniowie wyjmują kartki i piszą anonimowe listy do wspomnianej gazety – krótkie pytania do eksperta wraz z przedstawieniem swojej historii. Nauczyciel zbiera napisane listy i wrzuca wszystkie do torby. Następnie uczniowie losują z torby listy (uczeń, który wylosuje napisany przez siebie list powtarza losowanie) i zapoznają się z opisaną historią starając się wcielić w rolę eksperta z gazety i udzielić jak najlepszej odpowiedzi dziecku, które do nich napisało. Po zakończeniu zadania uczniowie przedstawiają swoje odpowiedzi na forum klasy i dyskutują, czy zaproponowana przez nich odpowiedź stanowiła najbardziej wyczerpującą poradę, jakiej mogli udzielić dziecku, które zgłosiło się z problemem do eksperta.

5. **„Gdzie szukać pomocy?”** – na bazie poprzedniego zadania nauczyciel przekazuje uczniom wiedzę, do kogo – do jakich osób i instytucji – mogą się zwrócić w sytuacji, gdy poczują, że ich prawa zostały naruszone bądź gdy są świadkami takich sytuacji w odniesieniu do ich rówieśników.

„Bohater praw dziecka"

Cele:

- uświadomienie uczniom, jakie osoby i instytucje są odpowiedzialne za gwarantowanie im ich praw
- poznanie przykładów osób walczących o prawa najmłodszych na świecie
- kształtowanie postawy zaangażowania społecznego i wybór lokalnych Szeryfów Praw Dziecka

Czas:

- 45 min

Materiały:

- kartki papieru, długopisy, wydrukowane kopie „Historii Malali" z Załącznika 3

Przebieg zajęć:

1. **Przywitanie z uczniami i przedstawienie tematyki zajęć** – nauczyciel wita się z grupą i mówi, o czym będą dzisiejsze zajęcia. Pyta uczniów, kim jest „bohater". Jakie cechy powinien posiadać ktoś, kogo określamy mianem bohatera? Czy trudno jest być bohaterem? Czy każdy może być bohaterem? W jakich sytuacjach okazuje się, że ktoś jest bohaterem? Kto dla Was jest bohaterem? Kogo podziwiacie? – nauczyciel moderuje dyskusję w klasie.

2. **Bohater praw dziecka** – nauczyciel pyta uczniów, czy potrafią wskazać jakąś postać – osobę żyjącą teraz bądź postać historyczną, która zasłynęła swoimi działaniami na rzecz najmłodszych. Kto to taki? Dzieci podają swoje odpowiedzi i je uzasadniają.

3. **„Malala – bohaterska dziewczynka walcząca o prawa dziecka"** – nauczyciel dzieli klasę na grupy i rozdaje uczniom wydrukowaną historię Malali (Załącznik 3). Uczniowie zapoznają się z życiorysem tej bohaterskiej dziewczynki i w oparciu o to wypisują, jakie prawa dziecka można odnaleźć śledząc losy Malali. Które z poznanych praw dziecka zostały najbardziej wyeksponowane w tej historii? (prawo do ochrony, edukacji i partycypacji). Malala został odznaczona wieloma bardzo ważnymi nagrodami, jest też laureatką Pokojowej Nagrody Nobla. Komitet Noblowski wręczając nominację zawsze ją uzasadnia. Grupy uczniów zostają podzielone jeszcze raz na pół. Zadaniem części uczniów jest przygotowanie mowy, którą wygłosiłaby osoba reprezentująca Komitet Noblowski w dniu ogłoszenia nominacji Malali do tej prestiżowej nagrody. W mowie powinno znaleźć się uzasadnienie decyzji Komitetu wraz z podkreśleniem zasług nominowanego dla konkretnej dziedziny (tu walki o prawa). Kolejne grupy wcielą się w postać Malali, która dowiadując się, że została uhonorowana szczególną nagrodą wygłosi przemówienie podczas odbierania nagrody. Po zakończeniu zadania grupy prezentują efekty swoich prac.

4. **Szeryf Praw Dziecka** – uczniowie wiedzą już, kto jest odpowiedzialny za gwarantowanie im praw i jaką rolę mają poszczególne osoby dorosłe w tym względzie. W oparciu o tę wiedzę dzieci zastanawiają się, kto z ich lokalnej społeczności zasługuje na bycie wyróżnionym „Gwiazdą Szeryfa Praw Dziecka". Nauczyciel moderuje dyskusję w grupie wykorzystując informacje zawarte w dokumencie tłumaczącym, jak przeprowadzić głosowanie na Szeryfa Praw Dziecka. Po demokratycznym wyborze 5 nominowanych wszyscy przystępują do przygotowania uroczystej ceremonii wręczenia odznak.

„Prawa dziecka – teoria i praktyka”

Cele:
- przekazanie uczniom podstawowej wiedzy o prawach dziecka
- zaznajomienie uczniów z zapisami Konwencji o prawach dziecka
- kształtowanie umiejętności reagowania w sytuacji zetknięcia się z łamaniem praw dziecka

Czas:
- 45 min

Materiały:
- kartki, długopisy, wydrukowane przykładowe historie naruszania praw dziecka z Załącznika 4, duże arkusze papieru, kredki, flamastry

Przebieg zajęć:

1. **Przywitanie z uczniami i zaprezentowanie tematyki lekcji** – nauczyciel wita się z uczniami i prezentuje temat, jakiemu poświęcone będą zajęcia. Zadaje uczniom pytanie, czy znają zagadnienie praw dziecka. Co wiedzą o prawach dziecka? Czy prawa dziecka ich dotyczą? Kim jest dziecko i czy potrzebuje szczególnej opieki, a przez to praw? – nauczyciel moderuje dyskusję z uczniami.

2. **Trochę teorii** – w oparciu o wiedzę z podręcznika o prawach dziecka *„Prawa dziecka i edukacja o prawach dziecka. Teoria • Historia • Praktyka”* nauczyciel przekazuje uczniom najważniejsze informacje o prawach dziecka – historii ich powstania, najważniejszych dokumentach stanowiących o prawach najmłodszych oraz zapisach zawartych w Konwencji o prawach dziecka.

3. **„Młodzi Aktywiści”** – nauczyciel dzieli klasę na 4 zespoły. Każdy zespół otrzyma opis konkretnej sytuacji wraz z zadaniem do wykonania (zadania zamieszczone w Załączniku 4). Rolą uczniów jest dokładne przeanalizowanie sytuacji opisanej w zadaniu, zastanowienie się, w jaki sposób mogą zareagować i przygotowanie odpowiedzi. Po zakończeniu każda grupa prezentuje swoje zadania i rozwiązania. Następuje grupowa dyskusja nad zaprezentowanymi przykładami naruszania praw dziecka. Czy znacie więcej takich sytuacji? Co to za sytuacje? Czy spotkaliście się w swoim życiu z nimi? Co w przyszłości możecie zrobić?

4. **Kampania społeczna** – uczniowie w tych samych grupach otrzymują kolejne zadanie. Nauczyciel czyta polecenie: „Jesteście pracownikami działu kreacji dużej agencji reklamowej. Pewna organizacja broniąca praw dziecka zgłosiła się do Was ze zleceniem przygotowania kampanii społecznej uświadamiającej osobom dorosłym wagę praw dziecka. Zastanówcie się, w jaki sposób przygotujecie kampanię, która nagłośni prawa dziecka. Jakimi kanałami informacyjnymi będziecie trafiać do odbiorców: plakaty, billboardy, reklamy telewizyjne, eventy? Zaprojektujcie kampanię i jeden plakat.” Po zakończonej pracy wszystkie grupy prezentują swoje plakaty.

„Bohater praw dziecka"

Cele:
- uświadomienie uczniom, jakie osoby i instytucje są odpowiedzialne za gwarantowanie im ich praw
- poznanie przykładów osób walczących o prawa najmłodszych na świecie
- kształtowanie postawy zaangażowania społecznego i wybór lokalnych Szeryfów Praw Dziecka

Czas:
- 45 min

Materiały:
- kartki papieru, długopisy, kryteria przyznawania odznak Szeryfa Praw Dziecka, wydrukowane kopie skróconej wersji Konwencji o prawach dziecka (dostępna w podręczniku)

Przebieg zajęć:

1. **Przywitanie z uczniami i przedstawienie tematyki zajęć** – nauczyciel wita się z klasą i prezentuje, o czym będą zajęcia. Zadaje uczniom pytanie kto to jest bohater. Jakie cechy musi posiadać bohater? Jakich mają bohaterów w swoim życiu – osób znanych/popularnych, jak i tych z ich najbliższego otoczenia. Nauczyciel moderuje dyskusję w grupie.

2. **„Wywiad z..."** – nauczyciel prosi uczniów, by zastanowili się nad wyborem jednej osoby, z którą najbardziej chcieliby przeprowadzić wywiad. Może to być postać fikcyjna lub rzeczywista, osoba żyjąca dziś bądź postać historyczna. Najważniejsze, by była to osoba, która w jakiś sposób wywiera lub wywarła ogromne wrażenie na uczniu. Powinna to być osoba, która swoją działalnością odznaczyła się w szczególny sposób i wpłynęła na jakąś dziedzinę nauki, historii, sztuki, literatury etc. Kiedy uczniowie dokonają już wyboru tej postaci, przygotują pytania, jakie chcieliby zadać jej, gdyby mieli taką możliwość. Poza pytaniami ogólnymi uczniowie mają za zadanie przygotować pytania związane z prawami dziecka, ale w taki sposób, by pasowały do danej postaci (np. jeśli uczeń wybrał postać żyjącą w XIX wieku znaną ze swojej działalności społecznej powinien poszukać powiązań epoki z zagadnieniem praw dziecka, np. poprzez kwestie wykorzystania dzieci do ciężkiej pracy, dostępu do opieki medycznej czy edukacji etc.). Po zakończeniu uczniowie kolejno prezentują, z kim chcieliby przeprowadzić wywiad i jakie pytania odnośnie praw dziecka zadaliby swojemu rozmówcy.

3. **„Zmiany na lepsze"** – nauczyciel przekazuje uczniom informacje dotyczące mechanizmu raportowania do Komitetu Praw Dziecka w Genewie w zakresie implementacji Konwencji o prawach dziecka w kraju (informacje zawarte w podręczniku *„Prawa dziecka i edukacja o prawach dziecka. Historia • Teoria • Praktyka"*). Uczniowie dowiadują się o idei raportu alternatywnego, przedkładanego Komitetowi przez różne instytucje, w tym organizacje pozarządowe. Zadaniem uczniów jest zastanowienie się i poszukanie informacji o tym, jak ich prawa są realizowane na gruncie krajowym i ich najbliższego otoczenia. Czy zauważają, że jakieś prawa są w niewystarczający sposób realizowane? Które to prawa? Nauczyciel rozdaje uczniom skróconą wersję Konwencji o prawach dziecka i prosi ich, by zastanowili się i spisali, które prawa nie są ich zdaniem w pełni realizowane i jakie mieliby propozycje zmian w tych konkretnych sytuacjach (np. prawo do partycypacji w życiu społecznym – jak mogłoby być realizowane?)

4. **Szeryf Praw Dziecka** – uczniowie zastanawiają się, kto z ich lokalnej społeczności zasługuje na bycie wyróżnionym „Gwiazdą Szeryfa Praw Dziecka". Nauczyciel prezentuje uczniom kryteria wyboru Szeryfów (zawarte w dokumencie opisującym proces przyznawania odznak). Po demokratycznym wyborze 5 nominowanych wszyscy przystępują do przygotowania uroczystej ceremonii wręczenia odznak. Uczniowie przygotowują zaproszenia dla nagrodzonych i lokalnej społeczności.

Załącznik 1

Karty „Prawa a zachcianki”

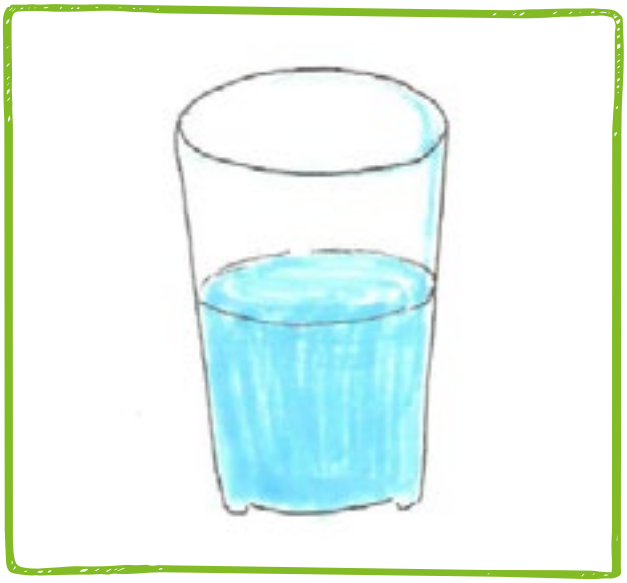

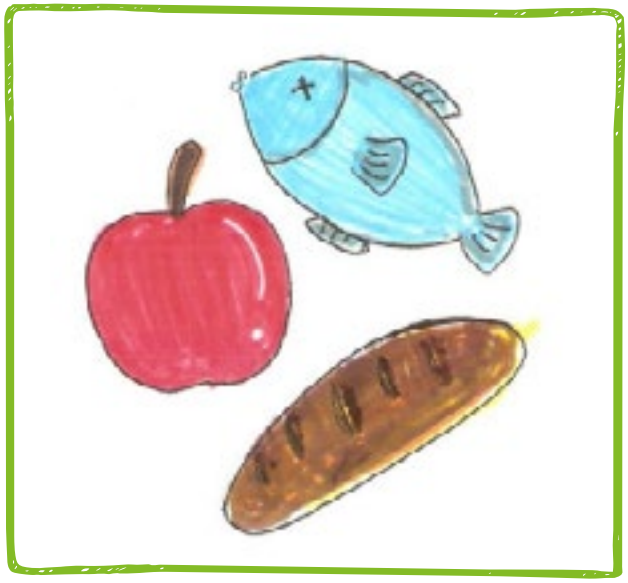

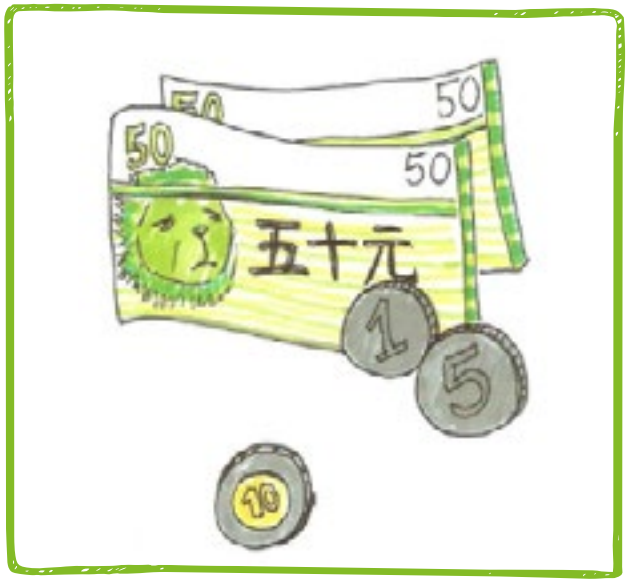

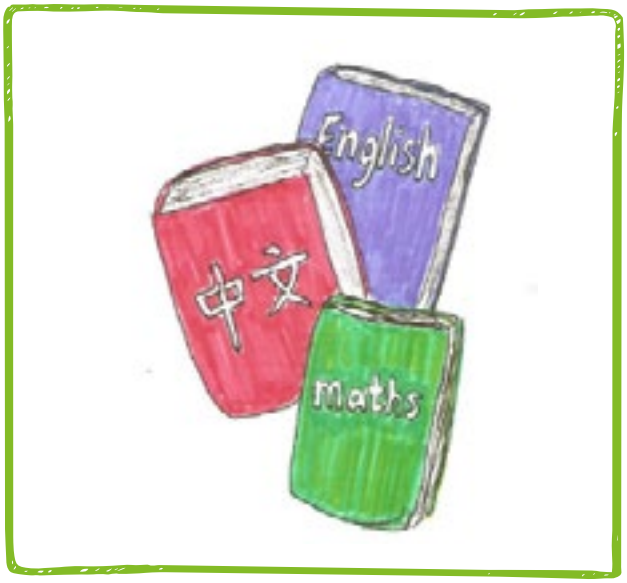
English
中文
Maths

Microhard

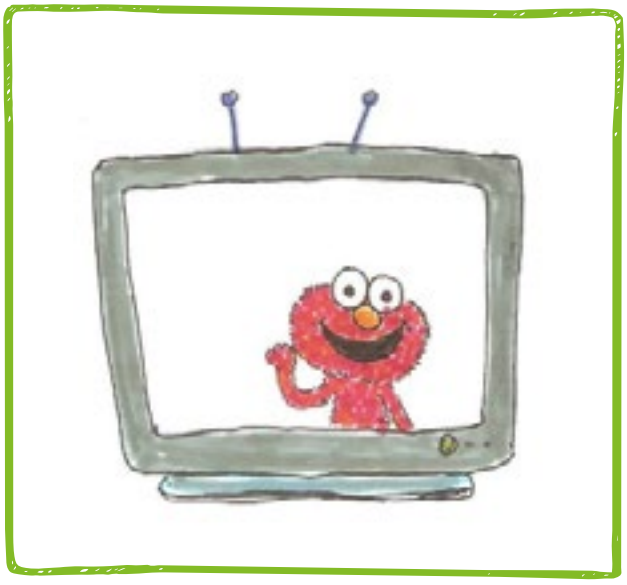

Coca-Cola

Załącznik 2

Karty „Kolaż praw dziecka”

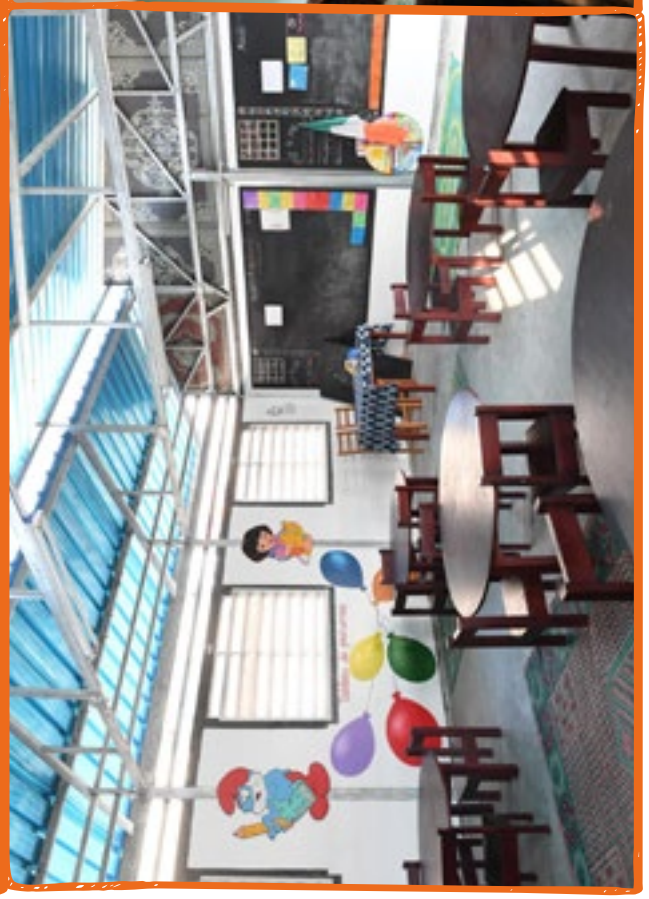

Załącznik 3

Malala Yousafzai – historia pewnej odważnej dziewczynki

Świat usłyszał o Malali, kiedy w jej życiu wydarzyła się tragedia. 9 października 2012 roku 15-letnia Malala została postrzelona i walczyła o życie.

To był zwyczajny dzień, dziewczynka szła do szkoły, gdzie właśnie odbywały się egzaminy. Po skończonych zajęciach czekała z grupą koleżanek na bus, który dowoził je do domu. To właśnie w busie została napadnięta przez grupę mężczyzn, z których jeden oddał trzy strzały w stronę Malali. Malala nigdy nie bała się obcych, dlatego – kiedy obcy mężczyzna podszedł do niej i zapytał, czy to ona nazywa się Malala – przyznała się bez wahania.

Malala pochodzi z rodu Pasztunów, którzy żyją w regionie między Pakistanem a Afganistanem. Są bardzo dumnym plemieniem, najgorszą rzeczą dla nich jest utrata szacunku. Kiedy Malala przyszła na świat, nikt nie pogratulował jej rodzicom. W jej kulturze narodziny córki nie są tak samo cenione jak narodziny syna. Niemniej jednak jej ojciec był niezwykle szczęśliwy i dumny z tego, że ma córkę. Otrzymała imię po największej bohaterce Afganistanu – Malali z Maiwandu.

Malala wychowała się w dolinie Swat, znanej też jako Szwajcaria Wschodu. Jest to miejsce położone na terenie Pakistanu, otoczone pięknymi górskimi widokami. Malala przyszła na świat w bardzo biednej rodzinie. Nie było w domu ani łazienki, ani kuchni, przyrządzanie posiłków odbywało się na palenisku w ziemi. Kiedy Malala miała 2 lata, urodził się jej brat Khusal, a 5 lat później na świat przyszedł kolejny brat Atal. To, że w kulturze pasztuńskiej dziewczynki nie miały takich samych praw jak chłopcy, nie stanowiło przeszkody dla jej ojca. Zawsze powtarzał, że **„Malala będzie wolna jak ptak”**.

Matka Malali przerwała naukę w pół roku po jej rozpoczęciu. Jej rodzina nie widziała potrzeby posyłania córki do szkoły, skoro i tak jej przyszłe życie miało wypełniać zajmowanie się domem i gospodarstwem. Początkowo jej to nie przeszkadzało, sytuacja jednak się zmieniła, kiedy poznała ojca Malali – człowieka oczytanego, elokwentnego, który pisał dla niej wiersze. Pragnął założyć własną szkołę, jednak było to bardzo odległe marzenie.

Wykształcenie znaczyło bardzo dużo dla ojca Malali, był przekonany, że jego brak leży u podstaw większości problemów Pakistanu. Marzył, by dzieci mogły chodzi do szkół, które są w pełni wyposażone i w których uczą kompetentni nauczyciele. Zaraz po skończeniu studiów pracował krótko jako nauczyciel w college'u. Bardzo negatywnie oceniał system dydaktyczny Pakistanu i wraz ze swoim kolegą ze studiów postanowił to zmienić, powołując do życia szkołę. Było to jednak trudne wyzwanie, niewielu rodziców chciało płacić za posyłanie swoich dzieci do szkoły, a urzędnicy piętrzyli trudności przy jej otwieraniu. Ojciec Malali zrozumiał, że potrzebuje wsparcia, dlatego wstąpił do Stowarzyszenia Szkół Prywatnych, a w niedługim czasie stanął na jego czele. Przekonywał innych właścicieli szkół, że prowadzenie szkoły to nie przestępstwo, że jest pożyteczne i nie wolno zniechęcać się trudnościami. W międzyczasie poznał matkę Malali, a 12 lipca 1997 roku na świat przyszła dziewczynka. Po jej narodzinach szkoła, którą prowadził ojciec Malali, zaczęła funkcjonować coraz lepiej. Wkrótce ojciec zaczął myśleć o tworzeniu nowej placówki, którą chciał nazwać Akademią Edukacyjną Malali.

Odkąd Malala poszła do szkoły, nauka pochłonęła ją bez reszty. Lubiła spędzać czas w szkole, uczestniczyła we wszystkich dodatkowych zajęciach: plastycznych, tanecznych, sportowych, muzycznych, teatralnych. Od samego początku interesował ją świat. Kiedy szkoła ojca zaczęła przynosić dochody, status rodziny się poprawił. Jednak rodzina nie zapomniała, skąd się wywodzi, i starała się pomagać potrzebującym. Malala była bardzo wrażliwa na los innych dzieci, dlatego kiedy spotkała grupkę biednych dzieci mieszkających na wysypisku śmieci, nakłoniła ojca, by przyjął je do swojej szkoły. Taka sytuacja powtórzyła się kilkakrotnie i w szkole część uczniów pobierała naukę za darmo. Szkoła rozrosła się do 800 uczniów, mieściła się już w 3 budynkach. Prawie 100 uczniów nie płaciło za edukację, co stwarzało problemy finansowe w zarządzaniu, ale ojciec Malali chciał, by każde dziecko mogło uczestniczyć w edukacji. Niestety, niektórzy bogaci rodzice nie rozumieli tego i zabierali ze szkoły swoje dzieci, kiedy dowiadywali się, że ich pociechy chodzą do klasy z dziećmi pomywaczy i służących. Traktowali to jako plamę na swoim honorze i nie chcieli, by ich dzieci bratały się z biedotą.

Kiedy Malala miała 10 lat, do doliny Swat przybyli talibowie. Ich przywódcą był charyzmatyczny Fazlullacha, który szybko zyskał popularność wśród lokalnej społeczności. Założył rozgłośnię radiową Mułła FM, gdzie wraz ze współpracownikami prezentowali swoje przekonania. Ludzie zaczęli uznawać go za znawcę Koranu, chociaż przedstawiał on im swoją, dość radykalną jego interpretację. Celem grupy Fazlullacha było zawładnięcie umysłami

i sercami mieszkańców doliny. Na antenie swojej rozgłośni mówili o roli kobiet i mężczyzn, głosili, co wolno robić, a czego się nie godzi, nakłaniali do wyrzucania telewizorów i nie słuchania zachodnich audycji (co więcej, sami potrafili wdzierać się do domów i niszczyć odbiorniki). Ojciec Malali był przerażony, jak szybko ta grupa zyskała uznanie wśród społeczności. W pewnym momencie zainteresowanie radia skierowało się na szkoły. Wtórując talibom, na antenie radia nawoływano dziewczęta do nieuczęszczania do szkół. Imiennie gratulowano tym, które porzuciły edukację. Część nauczycieli w odpowiedzi na zaistniałą sytuację zaczęła odmawiać przyjmowania dziewczynek do swoich klas. Takich postaw nie tolerował ojciec Malali. Niestety, sytuacja się zaostrzała i codziennie wprowadzano kolejne zakazy: zakaz chodzenia kobiet na bazar, zakaz przyjmowania szczepień przeciw polio (wmawiano ludziom, że to spisek ze strony Amerykanów). Talibowie stanęli na straży prawa i moralności mieszkańców Swatu. Życie w takich warunkach stało się niezwykle trudne, zaostrzał się rygor, dochodziło do przemocy. Jako akt sprzeciwu ojciec Malali wysłał list do lokalnej gazety zaadresowany do przywódców nowego porządku z prośbą o niekrzywdzenie uczniów jego szkoły. List został wydrukowany i podpisany imieniem i nazwiskiem autora. Od tej pory przyglądano się baczniej rodzinie Malali. Zaostrzająca się sytuacja w kraju doprowadziła w końcu do wojny. Talibowie chcieli przejąć władzę w Pakistanie.

Przez cały ten okres Malala chodziła do szkoły. Rozpoczęła już naukę w liceum, była jedną z wyróżniających się uczennic. Kiedy sytuacja dziewcząt stała się trudna, ojciec Malali wykazał się odwagą organizując różne wiece, na których przekonywał, że nie wolno zaprzepaścić postępu, który się dokonał. Sama Malala udzieliła kilku wywiadów lokalnym stacjom telewizyjnym, które chciały wysłuchać głosu młodych kobiet, jednak żaden rodzic nie zezwalał na udział swojej córki w takiej audycji. Malala czuła się w obowiązku występować w imieniu tych wszystkich dziewcząt. Jej medialna obecność stawała się coraz częstsza, występowała także razem z ojcem w największych stacjach informacyjnych w kraju. A z kraju każdego dnia docierały straszne informacje – talibowie atakowali szkoły, wysadzali budynki. **Do 2008 roku zostało zniszczonych prawie 400 szkół.** Ich prowadzenie zostało zakazane, ale ojciec Malali nigdy nie zrezygnował ze swojego zajęcia. Nigdy też nie nakłaniał córki do opuszczenia szkoły. Nie zgadzał się z panującym w kraju nowym porządkiem.

Sytuacja stawała się coraz groźniejsza. Zabita została koleżanka Malali. Każdego dnia ginęli kolejni ludzie. Ojciec Malali coraz mocniej angażował się w ruch sprzeciwu wobec talibów. Dla bezpieczeństwa własnej rodziny zaczął nocować u znajomych. Bał się, że ścigający go talibowie napadną na jego dom.

Pewnego dnia do ojca Malali zgłosił się korespondent BBC, stacjonujący w Pakistanie. Chciał go prosić o nawiązanie kontaktu z nauczycielką lub uczennicą, które miałyby prowadzić dziennik z życia pod reżimem talibów. Malala nakłoniła ojca, by zgodził się, aby to ona uczestniczyła w tym przedsięwzięciu. I tak Malala stała się autorką internetowego bloga, w którym opisywała swoją codzienność. Blog był prowadzony pod pseudonimem Gul Makai, co znaczy „bławatek". Imię pochodzi z tradycyjnej przypowieści pasztuńskiej. Jako, że dziewczyna nie miała dostępu do internetu, umówiła się z dziennikarzem na cotygodniowy telefon. W trakcie rozmowy opowiadała mu, jak wygląda jej życie. Pierwszy wpis pojawił się 3 stycznia 2009 roku pod tytułem „Boję się". Dużą część swoich wpisów Malala poświeciła szkole. Internetowy dziennik Malali zyskiwał czytelników. Koleżanki Malali przynosiły wydruki tekstów do szkoły i dzieliły się nimi między sobą. Malala nie mogła zdradzić nikomu, iż to ona jest autorką tych słów.

W końcu zamknięto szkołę Malali. Sytuacja była już bardzo napięta. Ojciec Malali jeździł po kraju opowiadając ludziom, co się dzieje, sama Malala wystąpiła w wielu audycjach telewizyjnych i radiowych. Wiele z filmów-dokumentów z jej udziałem zostało wyemitowanych zagranicą (np. „Koniec lekcji w dolinie Swat" nakręcony dla New York Timesa).

Sytuacja stała się tak drastyczna, że rodzina Malali zdecydowała się opuścić dolinę. Stali się uchodźcami wewnętrznymi, przemieszczali się pomiędzy miastami w kraju, zatrzymując się u znajomych lub rodziny. Tułaczy los prowadzili przez 3 miesiące. W końcu 24 lipca 2009 roku premier kraju ogłosił zwycięstwo nad talibami i nawoływał wszystkich mieszkańców doliny Swat do powrotu. Rodzina Malali wróciła do swojego domu. Budynek szkoły prowadzonej przez ojca Malali nie został zniszczony, dzięki czemu już 1 sierpnia wznowiono w nim naukę. Szkoła została poproszona do wzięcia udziału w akcji zorganizowanej przez UNICEF i towarzystwo Mój Dom na rzecz osieroconych dzieci ze Swatu.

Flaga Pakistanu

Herb Pakistanu

W ramach akcji wybrani uczniowie stworzyli coś na kształt stowarzyszenia. Malala została wybrana przewodniczącą. W ramach działań stowarzyszenie uchwaliło 9 rezolucji, m.in. zniesienie dziecięcej siły roboczej, pomoc w uzyskaniu dotacji na posyłanie ubogich dzieci do szkół, pomoc dzieciom z niepełnosprawnością, odbudowę szkół. Rezolucje te zostały przekazane urzędnikom, a część udało się nawet wprowadzić w życie.

W 2010 roku Pakistan dotknęła tragiczna w skutkach powódź. Prawie cały kraj ucierpiał z powodu żywiołu. Do Pakistanu napływała pomoc ze świata, jednak potrzeby mieszkańców były ogromne. W sytuacji klęski pojawiły się kolejne sygnały, że talibowie nadal dążą do przejęcia władzy. Dochodziło do incydentów, napadów na ludzi, niszczenia szkół. Strach mieszkańców odżył. Sytuacja stała się niepewna po schwytaniu Ben Ladena na terenie Pakistanu. Mieszkańcom kraju nie podobało się, że ten najbardziej poszukiwany terrorysta ukrywał się na ich terytorium, z kolei Amerykanie podejrzewali władze Pakistanu o pomoc Ben Ladenowi. Teoretycznie od tego momentu wpływy talibów w kraju powinny się zmniejszyć.

Jesienią 2011 roku Malala została nominowana do międzynarodowej nagrody Krids Rights Foundation, amsterdamskiej organizacji działającej na rzecz dzieci. Jej kandydatura została zgłoszona przez arcybiskupa z Afryki Południowej. Co prawda Malala nie zwyciężyła w tym plebiscycie, ale jej pozycja zaczynała przybierać na znaczeniu. Po pewnym czasie Malala otrzymała zaproszenie od sekretarza generalnego Pendżabu do wygłoszenia przemówienia na gali oświatowej w Lahore. Dostała tam wsparcie finansowe na zainicjowanie kampanii na rzecz praw dziewcząt. W swoim przemówieniu po raz pierwszy opowiedziała, jak łamali w szkole zakazy talibów i uczestniczyli w tajnych zajęciach. Opowiedziała o życiu pod reżimem talibów. Po powrocie z gali otrzymała wiadomość, że **została nominowana przez rząd swojego kraju do Pokojowej Nagrody Pakistanu**. W grudniu 2011 roku odebrała tę nagrodę z rąk premiera w Islamabadzie. Podczas ceremonii apelowała o odbudowę szkół i żeńskiego uniwersytetu. Malala stawała się coraz bardziej znana, angażowała się już nie tylko lokalnie,

ale mocno wkroczyła w politykę krajową. Chciała dokonać prawdziwej zmiany w myśleniu o edukacji. Jej matka obawiała się coraz bardziej, że ta aktywność przysporzy jej kiedyś problemów.

Malala coraz częściej pojawiała się w telewizji, zapraszano ją do zabrania głosu na ważnych konferencjach. Nie uszło to uwadze talibów, którzy zaczęli rozgłaszać nieprawdziwe informacje o szkole prowadzonej przez jej ojca, a także przesyłać jej samej pogróżki. Rodzina Malali powzięła szereg środków ostrożności, jednak nie udało się przewidzieć wszystkiego. Wracając ze szkoły 9 października 2012 roku **Malala została postrzelona przez 3 napastników**. Kierowca szkolnego busa natychmiast odwiózł dziewczynę do najbliższego szpitala, wezwano na miejsce jej ojca. Malala miała dużo szczęścia, napastnik wycelował broń w jej głowę, ale na szczęście kula przeszła przez czoło, omijając mózg. Dziewczyna została przewieziona helikopterem do specjalistycznego szpitala, gdzie została poddana kilkugodzinnej operacji. Kiedy Malala była operowana, talibowie wydali oświadczenie, w którym przyznali się do zamachu. Stan Malali pomimo operacji był bardzo ciężki. Wprowadzono ją w śpiączkę, konsultowano jej przypadek z wieloma specjalistami. Istniało duże prawdopodobieństwo, że dziewczyna nie będzie mogła mówić i będzie miała niedowład jednej ręki. Jedyną szansą była rehabilitacja, ale ta okazała się możliwa wyłącznie zagranicą. Malala została wywieziona w tajemnicy, nocą, w kilka dni po operacji, do Wielkiej Brytanii.

Kiedy odzyskała przytomność w londyńskim szpitalu, była sama w obcym kraju, jej rodzinie dopiero po 10 dniach udało się dotrzeć z Pakistanu do Szpitala Świętej Elżbiety, gdzie Malala przebywała.

Malala powoli dochodziła do siebie. Nie zdawała sobie sprawy, że jej historia obiegła świat i praktycznie każdy słyszał o dzielnej pakistańskiej dziewczynce. Docierały do niej oznaki sympatii i podziwu – otrzymywała mnóstwo prezentów, listów, odwiedzali ją znani i wpływowi ludzie. Jednak najbardziej cieszyły ją realne działania podejmowane przez możnych tego świata. Gordon Brown, specjalny wysłannik ONZ, były premier Wielkiej Brytanii, ogłosił petycję pod nazwą „To ja, Malala!", w której apelowano, aby do roku 2015 żadnemu dziecku na świecie nie odmówiono prawa do nauki. **Malala odbierała słowa wsparcia od gwiazd – Angeliny Jolie, Seleny Gomez, Madonny.**

Malala przeszła jeszcze wiele skomplikowanych operacji, przywracających nerwy twarzowe, a także plastyczną rekonstrukcję części twarzy. Wszystkie zabiegi przebiegły pomyślnie. Dziewczyna wyzdrowiała. Powrót do kraju wiązał się ze zbyt dużym ryzykiem, dlatego wraz z rodziną pozostała w Anglii i osiadła w domu w Birmingham, gdzie kontynuowała naukę w angielskiej szkole. Choć wszyscy bardzo tęsknią za doliną Swat, wiedzą, że powrót na stałe do Pakistanu jest niemożliwy. Swoje rodzinne miasto Malala odwiedziła dopiero w 2018 roku, 6 lat po przeprowadzonym ataku terrorystycznym.

Malala stała się symbolem walki o prawa dziewcząt do nauki. Niejednokrotnie gościła na różnego rodzaju spotkaniach międzynarodowych, gdzie na równi z dorosłymi podkreślała konieczność powszechnego dostępu do edukacji. Za swój upór i ciężką pracę została wyróżniona nominacją do Pokojowej Nagrody Nobla.

W 2014 roku Malala Yousafzai otrzymała Pokojową Nagrodę Nobla za zabieganie o prawo dzieci do edukacji. Miała wtedy 17 lat i była najmłodszą w historii laureatką tej Nagrody.

W 2013 roku Parlament Europejski przyznał jej Nagrodę Sacharowa. Jako laureatka tej nagrody Malala dołączyła do zaszczytnego grona ludzi walczących o prawa innych na świecie i jest dowodem na to, że nawet tak młoda osoba może zmieniać świat. W 2016 roku odznaczona została także Orderem Uśmiechu.

Malala prowadzi teraz Fundację Malala na rzecz powszechnego dostępu do edukacji, promującą lokalne programy oświatowe i wspierającą ogólnoświatową działalność na rzecz walki z analfabetyzmem. W 2017 roku napisała książkę dla dzieci *„Malala i jej czarodziejski ołówek”*. Opowiada ona historię życia Malali i niesie ze sobą przesłanie: „Jedno dziecko, jeden nauczyciel, jedna książka i jedno pióro może zmienić świat.”

Załącznik 4

Karty pracy

Zadania dla grup

I zespół
Pracujecie jako redaktorzy w czasopiśmie młodzieżowym, w którym jest kącik porad dla czytelników. Otrzymujecie list od 12-letniej dziewczynki, opisującej historię swojej kuzynki, która mieszka na wsi i nie chodzi do szkoły. Zabraniają jej tego rodzice, gdyż ich zdaniem jej pomoc w pracach w gospodarstwie jest ważniejsza. Kuzynka nawet się nie buntuje przeciw tej sytuacji, nie widzi problemu. Nie wie, dlaczego chodzenie do szkoły jest takie ważne. Zastanówcie się w grupie redaktorów, co możecie odpisać dziewczynce. W jaki sposób powinna ona porozmawiać ze swoją kuzynką? Jak wytłumaczyć jej, że edukacja jest istotna i że każde dziecko ma do niej prawo? Co może zrobić? Kogo się poradzić bądź komu zgłosić sytuację?

II zespół
Jesteście grupą młodzieży z małej miejscowości. Wczoraj przeczytaliście w lokalnej gazecie, że planowane jest zamknięcie przychodni dziecięcej. Sytuacja jest poważna, gdyż jest to jedyny punkt medyczny w waszej okolicy, gdzie przyjmuje lekarz pediatra. Chcecie się temu sprzeciwić i planujecie coś zrobić, by nie dopuścić do zamknięcia przychodni. Padł pomysł napisania petycji do władz i zorganizowania happeningu. Zaplanujcie te działania.

III zespół
Jesteście gronem pedagogicznym w jednej ze szkół podstawowych. Do waszej szkoły zaczęły uczęszczać dzieci romskie. Części rodziców nie podoba się ta sytuacja i żądają usunięcia ich ze szkoły. Do dyrekcji wpłynęło pismo od grupy rodziców chcących, by dzieci pochodzenia romskiego nie miały prawa nauki w tej szkole. Dyrekcja szkoły i nauczyciele postanowili zwołać specjalne zebranie, na którym zostaną przedyskutowane te kwestie. Przygotujcie przemowę, w której zaprezentujecie stanowisko szkoły w tej sprawie.

IV zespół
Rodzice dziecka poruszającego się na wózku chcieli bardzo, by ich syn poszedł do prestiżowego liceum. Chłopiec dostał się do szkoły, miał bardzo dobre wyniki w nauce, a rodzicom zależało, by ich dziecko mogło uczyć się w renomowanej placówce. Chłopiec musiał zrezygnować z tej szkoły, problemem okazał się brak podjazdu dla wózków przy wejściu do budynku. To skutecznie uniemożliwia chłopcu uczęszczanie na zajęcia. Rodzice wnioskowali do dyrekcji o wybudowanie takiego podjazdu i dostosowanie warunków do przyjęcia dziecka poruszającego się na wózku. Ich prośba spotkała się z odmową. Szkoła tłumaczy, że nie może tego zrobić, gdyż w budżecie brakuje na to pieniędzy, poza tym budynek jest zabytkowy, a wszelkie przebudowy zniszczą jego architekturę. O sprawie dowiedziało się wiele osób i instytucji: przedstawiciele innych szkół, zarówno tych dostosowanych dla osób z niepełnosprawnością, jak i tych niedostosowanych; organizacje broniące praw osób z niepełnosprawnością, lekarze, psycholodzy, rodzice innych dzieci oraz media. Waszym zadaniem jest przeprowadzenie dyskusji ze wszystkimi zainteresowanymi tą sprawą. Wybierzcie spośród siebie dziennikarza prowadzącego program/dyskusję, rodziców dziecka poruszającego się na wózku, którego dotyczy problem, przedstawicieli szkoły, członków różnych organizacji i instytucji.

Stowarzyszenie Polski Komitet Narodowy
Funduszu Narodów Zjednoczonych
na Rzecz Dzieci – UNICEF

ul. Rolna 175 D

02-729 Warszawa

unicef@unicef.pl

www.unicef.pl

unicef | dla każdego dziecka